

404 Lib. IV. P. II. Persecutiones, & Marty.

In primis Lysia in Cilicia Praeside primum belli classicum in Christianos intonuit: multi tunc Martyres egregie certarunt, celebriores sunt *Cosmas*, & *Damianus* germani fratres. Vide alios apud Baro. ad ann. 285. Illud Diocletianus, & Maximianus ad Christianos perdendos omnes excogitarunt, ne cui liceret quidquam vendere aut emere, nisi thure, aut libamenti genere aliquo, statuis quibusdam ubique expositis oblato. Insperne frumentum molere, neve aquam haurire, aut aliud quidvis humano usui necessarium percipere. Lege Acta Sancti Sebastiani apud Baronium, qui vult *Sebastianum* tunc passum cum *Tiburio*, *Chromatio*, & aliis. Ad annum 290. spectant iteratae Martyrum quaestiones, ac supplicia immanissima, praesertim apud Tarsum Ciliciæ Urbem. Plures tunc martyrio coronati sunt, quos Baron. recenset. Susanna Virginis certamen fuit etiam sub hac persecutione illustre: uti etiam *Caii Romani* Pontificis. Eadem quoque procella Christianorum militum *Hebreorum* legio caedem pro Christo perpessa est, cum Mauritio eorum tribuno. Horum historiam præclarissimam texunt Eucherius Lugdunensis Episcopus: quem etiam nostra ætate longò copiosius scripsit Gulielmus Baldefanus. Milites etiam complures in Oriente pro Christo caesi sunt, ut Eusebius tradit lib. 3. cap. 34. Plures etiam Martyres passi sunt apud Edessam Syriæ Urbem: de quibus Baron. ad ann. 299.

1387 Deinde anno Christi 302. persecutione instaurata, Christianorum templis crematis, & in eis Christianorum millibus incensis, dira edicta promulgata sunt, quibus sacrae Christianorum aedes, quotquot essent, diri sunt iustæ, faci ubique libri concremari; faci etiam omnes Antifites, ac ministris comprehendendi, per profana sacrificia offerre renuentes diris quaestionebus, ac supplex subjici imperatum est. De acerbitate hujus persecutionis, & de martyrum numero vide Eusebium apud Baron. ad ann. 302. & Severum lib. 2. In libro de Romanis Pontificibus traditur in Marcello, uno dumtaxat mense numeratos esse decem, & septem millia Martyrum, cum nondum persecutio adhuc furenti immanitate progressa esset: multiplici hunc numerum per decem annos, quibus ea persecutio duravit, & inveneries vices centena millia, five duos milliones Martyrum. Integra Urbs in Phrygia, cujus omnes incolæ, erant Christiani, exercitu vallata deletur incendio, ut Euseb. scribit lib. 8. cap. 23. Decem Martyrum milia Nicomediae gladio percussi sunt. Omnes totius orbis Ecclesiae exundarunt sanguine Martyrum, innumerabilium ubique. Reète Baronius; Non Provincia, non Civitas, oppidum, vicus, præedium, bortus, vel casa fuit, in quibus de Christianis non fuerit habita diligens inquisitio, & animadversio. Recenset ex infinitis complures, qui martyrii palmam ubique gentium adepti sunt, certò sciens non esse humanarum virium omnes Martyres percensere. Illustrissimi fuerunt *Sebastianus*, & *Lucia*.

1388 Quibus fuerunt nobilitatæ martyrii Ecclesiae Hispanorum, sub hac persecutione, nemo dignatus (ut ipse Baronius fateatur) alsequi aliquando poterit oratione,

Agebat Praesidem in Hispania his temporibus Dacianus crudelissimus, qui saevissimus tormentis, & necibus Christianos omnes de medio tollere conmittebatur, ut sic conciliaret sibi Principum gratiam. Hic propemodum infinitos martyrio affectit: complurium meminit Baronius, & præter hos complurium etiam Flavius Dexter ad ann. Christi Dexter. 286. & sequentes. Celebriores sunt in Hispania *Cæsaugustani* Martyres, qui nomine innumerabilium solent insigniri, & verè insigntiuntur in Romano Martyrologio die 3. Novembri. De quibus Prudentius hymno Pruden. 6. Peristephani Cæsaugustam sic alloquitur.

*Sola in occursum numerosiores
Martyrum turbas Domino parasti, &
Vix parens orbis populosa Panis (id est
Carthago Africae)
Ipsa vix Roma in solo locata,
Te decus nostrum superare in isto
munere digna es.*

Hi innumerabiles Christi Athletæ, massa *Candida*, appellantur, nam gladii trucidatis, & corporibus in acervos maximos collectis, & combusis, cineres in ventum dispersi sunt: verum cineres nive candidiores manserunt, qui in globos candidissimos efformati sunt. Saeviente hac persecutione, illustrarunt Hispani civitatem (ubi haec scribo) sanctissimæ Virgines, & forores *Iusta*, & *Rufina*, quarum acta celeberrima sunt, & à multis illustrata, novissimè vero à nostro Antonio de Quintanadensis in suo pererido opere de Sanctis Hispanis. Celebris etiam est in Hispania nostra, post Laurentium, *Santius Vincentius* Levita, & Martyr, qui immanissimam subiit infraicto pectori carnificinam, & mortem; commendaturque à Latinis Patribus jure merito. Celebre quoque est martyrium *S. Leocadia* Tolitanæ Virginis, & ibi pro Christo passæ: *S. Eulalia* apud Emeritam Hispaniæ civitatem: *S. Zoili*, & aliorum decem, & novem Cordubensem.

1389 Tantæ factæ sunt Martyrum strages, ut inani opinione creditum sit à Gentilibus, Christianam fidem esse penitus extinctam: in cuius rei publicum testimonium columnam exerentur, veluti titulos de Christiana religione ubique deleta; quarum meminit Baronius ad ann. 304. qui observat Baron. non solum in Hispania ejusmodi columnas repertas esse plures; sed totò orbe Romano similiter factitatum. Sed perstant modo in nostra Hispania, ut immanitas persecutionis in ea præsertim, & Martyrum Hispaniæ quam fuerit ingens numerus, intelligatur.

Deposuerunt imperium Diocletianus, & ejus collega Maximianus, sive curarum tandem, seu potius rei Christianæ successu: delatum est Maximiano Galerio, & Constantino Cloro, quos jam Cæsares fecerant. Galerius homo saevus, ac truculentus toto Oriente, maximè vero Alexandriae est debachatus in Christianos. Quo tempore, *Mascellinus*, sicutque cum eo tres judicium capitum subiere: deinde vero clarissimæ Virgines *Soteris*, & *Agnes*: quas præclarè commendat S. Ambr. lib. 1. de Virgi. & lib. 3. & S. Ambro. de officiis lib. 1. c. 41. Alios, qui sub Galerio

Ecclesiæ Christianæ. Cap. XII. 405

rio retulere martyrii coronam, apud Baroni. require ad an. 304. insigniores sunt S. *Gordius*, de quo encomium habes S. Basilii: S. *Barlaam*, de quo vide Homiliam ejusdem Basili: *Julitta*, quam idem quoque Basilius egregie celebrat: *Januarius*, & sonus: *Theodosia* Virgo. Plura de hac persecutione sub his Imperatoribus adhuc saeviente habet Baronius ex Eusebio, & alius. Illud tamen observandum, Constantium Augustum charum omnibus, atque acceptum suis, Chrifianæ religionis fauorem, ac pius adeò ut numerari posset Christianus. A Galerio. antequam moreretur, creati Cæsares sunt Licinius, & Maximinus: hic crudelitate in Christianos nobilis: sub quo, sunt qui velint *Catharinam* Virginem Alexandrinam ob Christi cultum interemptam: licet fama teneatur à Maxentio interfactam: sed hic Romæ tantum, Maximinus vero in Oriente, ac præcipue Alexandriae, ubi crudelitate cum immanissimis aliis Imperatoribus certabat; uti etiam Maxentius Romæ, ubi complices Christianorum Martyres fecit. Legendus Baronius to. 3. ad priores annos Constantini, ubi de incredibili Maximini, & Maxentii saevitia, & Martyrum passionibus, morte, & triumphis, quos de illis reportavit Constantinus. Ubi etiam de Licinius, qui persecutionem instauravit, & Martyrio complures affectit: inter quos S. Blasius celebris est. Sed tandem à Constantino victus.

C A P. XII.

*De aliis Imperatorum Romanorum persecutio-
nibus.*

Constantin. Magnus. 1390 *F*lavius Constantinus Magnus Constantini Clori, & Helenæ filius, Romanorum Imperator superiores omnes virtute pariter, & gloria vicit. Hic ille est, qui celestis crucis ostento erectus, & ejus effigiem pro signo præferens, prosperè cum hoste confixit: qui SS. Petri, & Pauli Apostolorum admonitus, à Sylvestro Pontifice baptizatus est, absterfa lepra: qui Christianam religionem non minus impensè fovit, quam superstitionem Ethnicorum afflxit: itaque dubium reliquit, plurane tempora, araque Deorum everterit, an Christo Sanctissime Martyribus excitari. Porro Ecclesiæ celeberrimus triumphus fuit Constantini tempore: tunc enim publicum Christianæ religionis exercitium summa cum majestate, ac pompa se se pulcherrimè ostentavit. Quæ de tanti Principis laudibus Scriptores trahunt, vide Baronium tom. 3. ad ann. 337.

1391 Successerunt Constantino magno tres ejus filii Constantinus, Constanti, & Conflans, qui divisum à Patre acceperunt Imperium. Constantinus Constanti fratri bellum intulit, & à fratribus ducibus per infidias necatur nondum expleto triennio; quo mortuo summa totius Occidentalis Imperii in Constante Augusto remansit. Graves impenitibus Constanti, & Constante, & continui tumultus Ecclesiæ infestam habuerunt: nam Ariana perfidia, quæ jam fuerat exorta, & in Ecclesiæ saevierat, & Constantium, se metu hactenus represserat, caput

erexit & vehementius deserviit. Hujus haec res fauorem Constantius se profeflus est acerrimus, ejusque dilatandi studio cuncta miscuit. Unde nova sub illa in Ecclesiæ persecutio exorta est, quæ saevit per 24. ferè annos. De qua Socrates lib. 3. & 4. Sozom. Theodore. lib. 2. Nicophorus lib. 9. S. Athanasius in omnibus suis operibus, ac præsernit Apologiis, Sanctus Hilarius, & Lucifer Calaritanus Episco. libellis adversus Constantium conscriptis. Dira sunt, quæ tum ipse Constantius ejus freti auxilio Ariani in Catholicos perpetravunt, exilia, carceres, expilations bonorum, cædes, profanationis Ecclesiæ, & id genus alia horrenda, atque funesta inferentes. De quo latè Athanasius, & Baronius, qui Martyres inumeratos recentet pro Christo in hac saevissima persecutio ne cæsos, multis in locis, Ariana peste toto terrarum Orbe propagata. Ad hæc etiam tempora spectat dira admodum à Sapore Periarum Rege excitata, & staurata persecutio in Christianos, quos cæde, & tributo vexavit. De qua Sazomenus lib. 2. cap. 8. & 10. & Baronius latè: apud quem vide alias aliorum Hæreticorum persecutioes. De Hispanis Martyribus per hæc tempora vide Dextrum ann. 337. & sequentes: & ibi Bi-

*Multi
martyrio
coronatio*

1392 Extincto Constantio, Julianus Imperator potitus Christianam religionem deferuit, Apofat. quam acceperat: ex quo Apofatæ ei cognomen fuit. Is Deorum cultum restituens, vires omnino omnes, atque confilia ad Christianum nomen delendum, vertit; quod non tam vi, quam arte præstitum; hoc perniciose hostis, quod senior. Si quos ob religionem morte multabat, alias supplicii causas præferebat, invidens martyrii gloriam Christianis. De hujus persecutionis saevitia legie Malvendam de Antichristo lib. 1. cap. Malven. 11. & Baronius to. 4. ad annos Juliani, Baron. ubi Martyres recenserunt complures, eorumque egregia certamina locis omnibus Romano subiectis Imperio. Legendus etiam S. Gregor. Nazian. orationibus contra Julia. S. Nazianum, & orat. in funere Cæsarii, S. Chrysostom. ser. de SS. Juventino, & Maximo, qui tunc illustre martyrim subiit; Optatum lib. 1. ubi de carnificina hujus persecutiois. Variarum Geneseon Antifites suo quemque arbitrio vivere permisit, & Judæis favit in odium Christianorum; in hos illi omnes saevierunt ubique. Sed tandem impius, & immanissimus Apofata, Imperii post Constantii obitum anno uno, & mensibus septem, cum bellum Persis intulisset, ducis fraude perductus in insidias cecidit. Sunt qui sagitta de cælo misa transfixum exclamasse ferant, *victi Galilee*, sic enim Christum per ludibrium appellabat.

1393 Post Julianum eligitur Imperator Iovianus Christianus, & hostis impietatis; sub quo Ecclesia magna pace floruit; mense imperii 6. moritur. Ei succedit Valentinius, qui Valentem fratrem vi imperii societatem adscitum Orienti præposuit. Valentinius Princeps Catholicus fuit, unde in Valeria. Occidente, quem ille obtinebat, nihil ab haereticis admodum turbatum est. Sed per id tempus catholica res in Oriente sub Ariano Principe valente laborabat. Nam atrox ab illo commota persecutio est; in qua plures

acti

406 Lib.IV.P.II.Persecutiones, & Marty.

acti in exilium Episcopi, aliorumque ordinum Catholici: ceteri variis modis vexati: complures extrema perpessi sunt. De quo S. Grego. Nazian. orat. in Lau. Bafili, S. Hiero. in Chronicō, S. August. lib. 18. de Civi. Dei cap. 52. Orosius lib. 7. cap. 33. Socrates lib. 4. Sozomenus lib. 6. & eruditè admodum Baronius to. 4. ubi eos recentet, qui in fidei causa occuli sunt in hac persecutione novo quidem edito promulgata, quæ ferme tredecim annos bacchata est. Apud eundem vide persecutionem ad illa tempora excitatam aduersus Christianos ab Athanarico Gothorum rege; & eos, quos martyrio affecit. Ut enim S. Hiero. in Chronicō; *Athanaricus in Christianos persecutio-*

ne commota, plurimos interfecit. Et S. August. memoratus; *Rex Gothorum in ipsa Gotheria persecutus est Christianos crudelitate mirabili, cum ibi non essent nisi catholici; quorum plurimi martyrio coronati sunt.* Valens denique in bello sagitta sauciis in desertam cum refugisset casam, à barbaris deprehensus, subiecto igne, cum tugurio vivus exsurgit.

Atque hæ sunt persecutions insigniores à Romanis Imperatorib; in Ecclesiam Christianam concitatæ. Qui verò reliquorum Ecclesiæ eventuum historiam sub aliis Imperatoribus cupit, requirat apud Baronium, & nostros Petavium, Tursellinum, Gordorum diligentissimos Chronicorum Scriptores. In finitum quippe esset omnes per singula tem- pora persecutions Ecclesiæ recensere: nunquam enim sine vexationibus progesa est: imò verò etiam tunc majores in dies progressus fecisse novimus, cum gravius fuit dive- xata.

C A P. X I I I .

De aliis sive Hæreticorum, sive Ethnicorum, & Antichristi in Ecclesiam persecutionibus.

1394 IN compendium referam ex innumeris nonnullas in Christianam Ecclesiam excitatas persecutions sive ab Hæreticis, si- ve ab Ethnicis hominibus feris truculentioribus. Sævissima quidem fuit persecutio in Perside sub Isdegerde, ac Barane Persarum Regibus. De qua multi multa; Socrates lib. 7. cap. 18. Theodoreus lib. 5. c. 38. Nicephorus lib. 14. cap. 19. & sequentibus, S. August. lib. 18. de Civi. Dei cap. 52. Innumeri in ea fideles martyrii palmam adeperiunt variis cruciatuum generibus, quos non sine horrore legenda enumerat Theodoreus cap. 34. lege Baronium ad ann. 420.

Fuit etiam immanissima Wandalica per-secutio in Africa ab Wandalicis Regibus excitata: quæ infinitos propemodum Martires effecit diversimodè excarnificatos, & graffari cæpit anno Christi 437. sub Gen-ferico Arriano Rege. Quatuor Hispani homines (ut Baroni. ad illum ann. obseruat, primitiæ Martyrum sub hac persecutione fuere. De qua latè Victor Uticensis Episcopus tribus integris libris, ut ocularis testis, scribit. De ea etiam agunt S. Grego. Turonen. lib. 2. Hislo. Franco. c. 3. & Theophanes in Historia Mischella, & mul- ti alii; sed præcipue Baronius accuratè. Ta-

ceo complures alias Principum Hæreticorum S. Turonen. adversus Ecclesiam catholicam: ut Zenonis, Theoph. Anafasii, Justiniani, Leonis Ifauri, Constan-Baroni. tini Capronymi, Leonis Armeni, Theophilii, & aliorum id genus.

1395 Non tam silentio involvam Mahometanam persecutionem, sive Mahometis festam, quæ post Gothos, Arianos, aliosque priscos hæreticos, mox Ecclesiam Christiā *Mahome- tana perse- cutione* nam gravissimè infestavit, infestatque jam à mille annis. Monstrosam hanc festam ex di- versis conflavit disciplinis, illamque, principio vates, deinde comparati exercitus dux, armis in Arabiam intulit; omnes sibi resisten- tes occidendo. Hoc enim erat Mahometis symbolum, quod quotidie Saraceni acerimi hujus festæ cultores in suis moskæis, sive fa- nis inclamat: *Non est Deus nisi unus, & Mahomet Apostolus ejus.* Quicumque hoc recipere noblebant, & profiteri, necabantur ab eo, qui verò recipiebant, servabantur: ideoque dicti sunt Muselmani, id est servi, & liberi à morte, à radice schalam, quæ Hebraicè, & Arabicè significat esse salvum, incolument, prosperæ. Secta hæc victoris plurimis, non tantum Trapezuntinum, & Constantinopolitanum, duo Orientis imperia, sed & ma- jorem orbis partem occupavit. Incredibile est, quantas Martyrum strages hæc festa ubi- que fecerit, & in dies faciat. Testatur hoc nostra Hispania per tot annos à Sarracenis occupata, & sanguine Martyrum in fidei causa occisorum abundè fuso inundans. Qua de re multi passim Scriptores. Vide S. Eu-*S. Eulog.*

logium celeberrimum Martyrem Cordubensem, Doctorem illustrissimum, & electum Episcopum Toletanum; qui multa scriptis purpureo calamo de hac persecutione, & in ea Martyribus. Consule etiam Baronium. 1396 Quid verò producam de persecutio- nibus Lutheranorum, Calvinistarum, & omniū hæreticorum nostri temporis in Oc- cidente, & Septentrione? Graviores nun- quam, acerbiores, sævioreisque sancta Chri-*Hæretico- rum perse- cutiones.* sti Ecclesia perpessa est persecutiones. Sanctorum corpora veneranda exhumata ubique, refossa, combusta, cineresque vel spar- fi, vel in profluentem demersi: proculatæ sacræ imagines, confractæ, discriptæ, concrematæ: templa diruta, altaria everta, libri sacri combusti, Sacraenta irrita, & pro- fligata: fidei dogmata abnegata, rejecta. Orthodoxi ubique immanissimè divexati. O quot pro vera religione Martyrum legiones suas vitas Christo devoverunt, & gloriöse profuderunt: sed illud maximè deplorandum, quod in Germania serpente Lutherana pe- fite, scissa in varias hæreses Christiana profesione, tanti contagio veneni in Britanniā denique pervasit insulam. Henricus VIII. qui edito contra Lutherum luculentè nuper opere, *defensoris fidei* titulum meruerat, Annæ Bolenæ pellicis captus illecebris, cum Catharina conjuge Caroli Au- gusti materterea divortium facit, ob id Romani Pontificis sententia notatus, se cum omni Regno suo ab ejus communione divul- sit, principatumque illius Ecclesiæ sumpsit. Tum à nefariis istis consiliis abhorrentes sum- inos etiam illustresque viros affect supplicio. In his *Thomam Morum regni cancellarium,* probum, & eruditum hominem, ac Jo- nannem Fischerum Roffensem Episcopum pur- pura

S. Nazi.
S. Hiero.
S. Augus.
Orobius.
Socrates.
Sozom.

Baroni.
ad ann.
370.

S. Hiero.

Rupe

S. Augus.

Baro.

P. Turselli.

P. Gordon.

Msc

rum

ria

yes ei

Chri

partu

Eccle

s. C

Rupe

Rupe

Msc

rum

ria

yes ei

Chri

partu

Eccle

s. C

Rupe

Rupe

Socrates.

Theodo.

Niceph.

S. Augus.

Baroni.

Vandalica

persecutio.

Victor.

Ecclesiæ Christianæ. Cap. XIII. 407

pura ornatum à Pontifice gladio subjecit. Successit Edoardus 6. qui Zwinglianam fe- stam amplectatus est, introduxitque. Deinde Elizabeth Calvinianam pestem in regnum invexit: quam Jacobus in regno hæres a suis subditis potea recipi, & observari totis co- natibus studuit; itudentque ceteri.

1397 Quanti, sæviene hac Anglicana persecutione, immanissimè fuerint divexati, & publicè obruncata, patibulo suspensi, & aliter cæsi, & interempti in veræ fidei cau- fa, & proborum dogmatum abjuratione, prolixum esset hic recensere. Legatur Sande- rius de origine, & progressu schismatis An- glicani Theatrum crudelitatum hæreticorum nostræ temporis. Responsio Andrea Philo- patri ad edictum Reginæ Angliae, nostræ Ri- badeneræ in Historia Angliae vulgari idio- mate conscripta; nostræ Soarius in opere eruditissimo de defensione fidei catholicæ aduersus Anglicanæ sectæ errores. De Mar- tyribus fodalitiæ nostri, qui sub hac per- secutione martyrii palmarum consecuti sunt, seorsim agam. Celebris quidem est in hac Mar- tyrum strage, religiosa admodum Carthusia- norum familia, varie tunc divexata, & pro- veritate generosè pugnans usque ad sanguinis effusionem, & viræ dispendium: unde purpurata resplendet multorum Martyrum cruce tunc caesorum, ut interim alios à multis aliis jure merito commendatos præ- termittant. Vide Bozium lib. 12. de signis Ecclesiæ, cap. 22. ubi multorum Angliae Martyrum nomina recenset.

Borius.

Iaponica

persecutio.

1398 De Japonica persecutione in Eccle- sia ibi a S. Francisco Xaverio plantata, & multo Jesuitarum labore, & sudore exulta, & nimiopea æcta; multa hic possem recensere. Sat sit dicere, gravissimam fuisse, & adhuc esse: atque in ea plurimos martyrium subiisse: tūm ex nostra, tūm ex aliis Religiosorum familias, Dominicana, Franciscana, & Augustiniana: tūm etiam ex Japonibus securibus, magno utique fortitudinis, & patientie spectaculo, nostræque fidei incremento.

g. Ephr.

S. Dama.

Theff. 2. 3.

Antichristi

ultima per-

secutio.

1399 Denique sub Antichristo, *diaboli organo, & domicilio*, postrema, eaque im- manissima, concitabitur aduersus Christi Ec- clesiæ perfecutio. Hic enim homo pecca- ti, flagitiosissimus nempe atque sævissimus, subjugato sibi orbe toto, coget fideles ne- gare Jesum esse Dei filium, omnem Dei cul- tum, omnes ritus, & ceremonias Christianas deferere, Deum abnegare, nullique supre- mo Numini cultum exhibere, sed sibi dum-

COROL-